

štúdie

Študenti zo Slovenska v matrikách stredovekých univerzít v Prahe, v Krakove a vo Viedni

Romana Štangová

Univerzitné matriky predstavujú jedinečný a hodnotný prameň pre poznanie dejín spoločnosti, kultúry, regionálnych dejín a v neposlednom rade samozrejme aj dejín vzdelávania a vzdelanosti. Predmetom nášho výskumu sa stali matriky okolitých stredovekých univerzít v Prahe, v Krakove a vo Viedni, pričom sme sa sústredili výlučne na študentov pochádzajúcich z územia dnešného Slovenska.¹

V stredoveku sa po príchode do vybraného univerzitného cieľa musel každý záujemca o univerzitné vzdelanie ísť v prvom rade predstaviť rektorovi. Ten ho následne zapísal do generálnej matriky univerzity. Po takomto zápise sa študent mohol ísť prezentovať dekanovi fakulty slobodných umení, ktorý v prípade, že viedol záznamy o prijatých uchádzačoch, takisto študenta zapísal do vlastnej matriky fakulty. Napokon, ak na univerzitnej pôde fungovali inštitúcie univerzitných národov a študent chcel užívať výhody vyplývajúce z členstva v týchto organizáciách, musel sa nechať zapísať aj do matriky univerzitného národa. Väčšinou sa pri každom takomto zápise od študentov vybrali poplatky,² ktoré sa rôznili od univerzity k univerzite, a o ktorých si niečo povieme v nasledujúcich riadkoch.

¹ Pri koncipovaní tejto štúdie sme pracovali s generálnymi matrikami Krakovskej a Viedenskej univerzity a čiastočne zachovanými matrikami Pražskej univerzity. Čo sa týka univerzity v Krakove, matriky máme zachované od roku 1400 a pracovali sme s ich najnovšou edíciou, ktorá vznikla pod vedením A. Gasiorowskeho. (GASIOROWSKI, Anton – JUREK, Tomasz – SKIERSKA, Izabela (eds.). *Metryka czyli album Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400 – 1508*. vol. I. Krakow : Societas Vistulana, 2004, 650 s.; GASIOROWSKI, Anton – JUREK, Tomasz – SKIERSKA, Izabela. (eds.). *Metryka czyli album Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400 – 1508*. vol. II. Krakow : Societas Vistulana, 2004, 767 s.; GASIOROWSKI, Anton – JUREK, Tomasz – SKIERSKA, Izabela. (eds.). *Metryka czyli album Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1509 – 1551*. vol. I. Krakow : Societas Vistulana, 2010, 677 s.) Táto práca spĺňa všetky kritériá modernej pramennej edície a autorom sa pomerne úspešne podarilo identifikovať väčšinu lokalít, ktoré študenti pri zápise uvádzali ako miesta svojho pôvodu. Pri skúmaní matrik viedenskej univerzity sme používali práce A. Tüskés (TÜSKÉS, Anna. *Magyarországi diákok a Bécsi egyetemen 1365 – 1526*. Budapest : Eötvös Loránd Tudományegyetem Levéltára, 2008, 481 s.) a K. Schraufa (SCHRAUF, Károly (ed.). *A Bécsi egyetem Magyar nemzetének anyakönyve (1453-tól 1630-ig)*. Budapest : Magyar Tudományos Akadémia, 1902, 663 s.; SCHRAUF, K. (ed.). *Magyarországi tanulók a Bécsi egyetem*. Budapest : Magyar Tudományos Akadémia, 1892, 486 s.) Matriky stredovekej univerzity v Prahe sa nám bohužiaľ do dnešných čias nezachovali, resp. zachovali sa len veľmi zlomkovito (matrika právnickej fakulty z rokov 1372 – 1418 a zoznam graduovaných fakulty slobodných umení z rokov 1367 – 1420). Tu sme vychádzali predovšetkým z pomerne kvalitnej práce B. Varsika. (VARSIK, Branislav. *Slováci na Pražskej universite do konca stredoveku*. Bratislava : Filozofická fakulta UK, 1926, 37 s.)

² RÜEGG, Walter (ed). *Geschichte der Universität in Europa I. Mittelalter*. München : C. H. Beck, 1993, s. 217.

Krakovská univerzita si stanovila jednotný poplatok 8 poľských grošov, ktorý musel zaplatiť každý študent bez ohľadu na svoj sociálny status. Úplné odpúšťanie tohto poplatku bolo zriedkavé, v generálnej matrike univerzity máme zaznamenaný len jeden takýto prípad. Rektor univerzity mohol na základe vlastného uváženia prijať od študenta namiesto peňažného poplatku dávku vo forme naturálií, no takéto prípady sa vyskytli rovnako veľmi výnimočne.³

Plnú imatrikulačnú taxu 8 grošov si však mohol dovoliť zaplatiť naraz málokto. Rektori preto veľmi často akceptovali čiastkové platby, v mnohých prípadoch dokonca stačil aj prísľub študenta, že danú sumu počas svojho štúdia uhradí. Zaplatenie plnej čiastky 8 grošov bolo jednou z podmienok získania bakalárskeho titulu. Pri viacerých študentoch preto nachádzame poznámku, že platbu uhradili tesne pred vykonaním bakalárskej skúšky, resp. pred promóciou.⁴ Výskumy však ukázali, že veľké množstvo študentov najmä v stredoeurópskom priestore opúšťalo univerzity bez získania akéhokoľvek titulu,⁵ preto takíto študenti nemuseli rektorovi plnú čiastku nikdy uhradiť. Univerzitné národy na *studium generale* v Krakove nikdy neexistovali, takže dodatočné poplatky pri zápise do matriky univerzitného národa tu študenti neplatili.

Viedenská univerzita sa podľa zachovaných prameňov javí v porovnaní s univerzitou v Krakove ako oveľa tolerantnejšia voči menej majetným študentom. Základný poplatok rektorovi predstavoval 4 až 8 grošov, pokiaľ sa študent nechal zapísať aj do matriky univerzitného národa, zaplatil ďalšie 4 denáre.⁶ Rovnako ako v Krakove sa akceptovali čiastkové platby i prísľuby uhradenia stanovenej taxy v prípade zlepšenia sociálnej situácie počas štúdia, v porovnaní s jedným krakovským prípadom však v matrikách nachádzame obrovské množstvo študentov označených ako *pauperes*, ktorí boli od bežne vyžadovaných poplatkov oslobodení. Viedenská univerzita bola v porovnaní s Krakovskou flexibilnejšia aj čo sa druhej strany sociálneho rebríčka týka, šľachtici a vyššie postavené cirkevné osoby platili za imatrikuláciu až 1 zlatý.⁷

Karlova univerzita v Prahe od svojich novoprijatých študentov vyžadovala pri zápise jednotný poplatok 6 grošov, z ktorého tretina patrila rektorovi a 6 halierov univerzitnému

³ V matrike sú zachytené prípady, kedy študent namiesto poplatku 8 grošov rektorovi daroval vosk, soľ, či dokonca pivo alebo víno. Ani jeden z uvedených prípadov sa však netýka uhorského študenta. GASIOROWSKI, *Metrika z lat 1400 – 1508 I*, ref. 1, s. XLIX.

⁴ GASIOROWSKI, *Metrika z lat 1400 – 1508 I*, ref. 1, s. XLIX.

⁵ RÜEGG, ref. 2, s. 182.

⁶ Netreba sa preto čudovať, že mnohých uhorských študentov, ktorí podľa hlavnej matriky navštevovali univerzitu vo Viedni, vôbec nenachádzame zapísaných v matrike uhorského univerzitného národa, prípadne sa do tejto matriky zapisovali s ročným až dvojročným oneskorením. Porovnaj TÜSKÉS, ref. 1, 481 s. a SCHRAUF, *A Bécsi egyetem*, ref. 1, 663 s.

⁷ RITTER VON ASCHBACH, Joseph. *Geschichte der Wiener Universität*. Vienna : Wilhelm Braumüller, 1865, s. 66.

pedelovi.⁸ Úplne oslobodení od platenia poplatkov boli tí členovia univerzity, ktorých ročný príjem dokázateľne nepresiahol 12 zlatých. Osoby s ročným príjmom medzi 12 – 24 zlatými mohli byť zbavené povinnosti platenia poplatkov na základe uváženia rektora. Keďže sa nám nezachovali matriky trojfakultnej univerzity, nevieme povedať, či tieto nariadenia v praxi aj skutočne fungovali. Z čiastočne zachovaných matrík saského univerzitného národa však vyplýva, že priemerná taxa, ktorú študenti platili pri zápise, v skutočnosti nepresiahla 2 groše.⁹

Okrem oficiálnych poplatkov vyžadovaných univerzitou museli novopriatí študenti neraz plniť aj rôzne neoficiálne, no tradíciami vyžadované povinnosti potrebné pre začlenenie sa do univerzitného korpusu. Vo Viedni (a nepochybne aj v Prahe) platila zásada, že študent mal v období medzi zapísaním sa do hlavnej univerzitnej matriky a matriky univerzitného národa status tzv. *beána*. Takýto *beánus* musel znášať rozličné príkoria zo strany svojich starších spolužiakov, pričom často od neho boli vymáhané aj rôzne sumy peňazí a počas tzv. *depositio*, inak aj skúšky trpezlivosti, sa dokonca pilo na jeho útraty.¹⁰ Napokon netreba zabúdať ani na výdavky bežne spojené so štúdiom a bývaním mimo domova ako napr. nákup študijných pomôcok, platby vyučujúcim, strava, oblečenie, kúpa alebo zapožičanie si študentského odevu, zapožičanie si textov na kopírovanie, výdavky na kúpeľ, holiča, v prípade choroby na lekára, na sviečky pre osvetlenie, drevo na vykurovanie, pokuty rôzneho druhu, platby poslom v prípade, že by chcel študent komunikovať s domovom, ale i výdavky na rôzne obľúbené študentské „voľnočasové“ aktivity ako napr. hazardné hry a návštevy pohostinstiev.

Sociálna stratifikácia študentov

Charakteristickou črtou neskorostredovekej spoločnosti bolo v tom čase už pomerne prísne rozdelenie na stavy, pričom možnosti sociálneho pohybu medzi jednotlivými vrstvami boli značne obmedzené. Tradičné rozdelenie spoločnosti na stav roľníkov, šľachty a duchovenstva síce už dávno narušil remeselnícko-obchodnícky element meštianstva, no napriek tomu bude trvať ešte dlho, kým dôjde k pretrhaniu tradičných väzieb.

V súvislosti s rozkvetom miest a meštianstva v stredoveku kráčať ruka v ruke aj rozvoj vzdelávania a vzdelanosti. Potreba učených osôb sa najskôr odzrkadlila v rozmachu mestských škôl a neskôr aj univerzít, vďaka čomu vznikol nový typ vzdelanca – laika (hoci teologické vzdelanie bolo naďalej na univerzitách považované za najvyššie možné vzdelanie). Centrá vzdelanosti sa postupne presúvali z kláštorných stredísk do miest a celková laicizácia

⁸ Človek sprevádzajúci univerzitných funkcionárov pri slávnostných príležitostiach. ČORNEJOVÁ, Ivana et al. *Dějiny Univerzity Karlovy I, 1347/48-1622*. Praha : Karolinum, 1995, s. 57.

⁹ ČORNEJOVÁ, ref. 8, s. 58.

¹⁰ RITTER VON ASCHBACH, ref. 7, s. 66-67.

vzdelávania v neskorom stredoveku tak spôsobila značný nárast gramotnosti.¹¹ Potrebu ovládania základov čítania, písania a počítania u meštianskeho elementu pre prosperitu obchodov určite netreba zdôrazňovať.

Univerzitní vzdelanci a univerzity tak boli po mestskom prostredí ďalším prvkom, ktorý narúšal tradičné stredoveké usporiadanie spoločnosti. Úspech či neúspech v štúdiu nezávisel od sociálneho pôvodu študenta, ale od jeho osobných schopností a usilovnosti, vďaka čomu francúzsky historik Jacques Verger nazval univerzity „*kolískami moderného individualizmu*.“¹² S úspechmi v štúdiu sa potom vzdelancom otvárali aj kariérne príležitosti a s tým súvisiaca možnosť spoločenského vzostupu, akú dovtedy v stredoveku vedela ponúknuť snáď len duchovná dráha. Na rozdiel od cirkvi, kde však najvyššie posty aj tak získavali takmer výlučne príslušníci šľachty, malo univerzitné štúdium oveľa širší spoločenský záber. Na univerzitách nenachádzame snáď len najnižšie a najchudobnejšie vrstvy vidieckeho obyvateľstva.¹³

Napriek tomu, že študenti si navonok boli teoreticky rovní a jediná hierarchia, ktorá na univerzitách oficiálne platila, bola hierarchia získaných akademických titulov, aj medzi študentmi sa prirodzene odzrkadľovali sociálne nerovnosti, ktoré v tom čase existovali v spoločnosti. Študujúci si na univerzity so sebou prinášali vplyvy prostredia, v ktorom vyrastali, rovnako ako aj svoj osobný a spoločenský status, čo sa prejavovalo viacerými spôsobmi a dotváral sa tak pestrý spoločenský obraz každej univerzity. Platilo to predovšetkým na najnižšej fakulte slobodných umení, študenti vyšších fakúlt už často pretrhali alebo obmedzili svoje styky s domovom a rodinou, takže na vyšších fakultách už napríklad vôbec nenachádzame inštitúcie univerzitných národov.¹⁴

Študent mohol svoje spoločenské postavenie manifestovať rozmanitými spôsobmi. Zámožnejší poslucháči univerzít si mohli dovoliť jedného alebo viacerých sluhov, vlastné knihy, ubytovanie, prípadne dokonca aj súkromného učiteľa. Na druhej strane univerzitného sociálneho rebríčka stáli tzv. *pauperes*, ktorým boli odpúšťané univerzitné poplatky, bývali na najlacnejších ubytovniach a zvykli si privyrábať slúžením niektorému zo starších zámožnejších spolužiakov alebo magistrov. Najpočetnejšia skupina študentov sa však pravdepodobne regrutovala zo stredných obchodno-remeselníckych vrstiev,¹⁵ čo opäť súviselo s úzkym prepojením rozkvetu miest a vzdelanosti.

¹¹ RICHÉ, Pierre – VERGER, Jacques. *Učitelé a žáci ve středověku*. Praha : Vyšehrad, 2011, s. 136.

¹² RICHÉ – VERGER, ref. 11, s. 224.

¹³ RÜEGG, ref. 2, s. 196.

¹⁴ *Tamže*, s. 115.

¹⁵ *Tamže*, s. 196.

Výskum sociálneho pôvodu študentov z územia Slovenska na základe dochovaných univerzitných matrik je do značnej miery komplikovaný. V matrikách Krakovskej univerzity jej poslucháči vystupujú pod štyrmi základnými údajmi: krstné meno, krstné meno otca, miesto pôvodu a výška zaplateného imatrikulačného poplatku. Málokedy sa stretávame aj s naznačením pôvodu študenta na základe uvedenia povolania jeho otca. Zdá sa, že jediné rozdelenie, na ktoré rektori pri vedení matriky dbali, bolo rozdelenie študentov na laikov a príslušníkov duchovenstva. V takom prípade máme vždy slovíčkom *frater*, *plebanus* a pod. naznačené, o akého člena cirkevnej hierarchie ide.¹⁶ V záznamoch máme odlišených aj príslušníkov šľachty, ale často len pokiaľ sa jednalo o potomka z významnejšej šľachtickej rodiny. Títo sa v krakovskej matrike označovali slovíčkom *magnificus*.¹⁷

Čo sa týka matriky Viedenskej univerzity, táto bola v mnohých prípadoch ešte skúpejšia na informácie o pôvode študenta ako tá krakovská. Pravidlom bolo uvedenie krstného mena študenta a miesta pôvodu, krstné meno otca sa nevyžadovalo. Pokiaľ sa jednalo o osobu z radov duchovenstva, rovnako sa väčšinou uvádzalo postavenie danej osoby v cirkevnej hierarchii. V matrike Viedenskej univerzity sa však často stretávame aj so všeobecným termínom *dominus*, ktorý mohol označovať tak osobu duchovného stavu, ako aj šľachtica.¹⁸ Šľachtici v matrike vystupujú aj pod termínom *nobilis*, no rovnako ako v záznamoch Krakovskej univerzity, nie všetky osoby šľachtického pôvodu sú v matrike označené týmto pomenovaním. Išlo skôr o príslušníkov vyššej nobility.

Generálne matriky trojfakultnej univerzity v Prahe sa nám do dnešných čias bohužiaľ nezachovali, takže dnes už ťažko zistíme sociálnu skladbu jej novoprijatého poslucháčstva. Pravdepodobne sa však najskôr približovala univerzite vo Viedni, keďže ako sme naznačili vyššie, Pražská univerzita bola, čo sa vyberania a odpúšťania univerzitných poplatkov týka, voči chudobným študentom podobne tolerantná.

Prvotným záchytným bodom pri zisťovaní sociálnej skladby Krakovskej univerzity bola výška zaplateného imatrikulačného poplatku. Krakovská univerzita si stanovila jednotný poplatok 8 poľských grošov, ktorý musel v priebehu štúdia zaplatiť každý študent bez ohľadu na svoj sociálny status. Priemerne pri zápise zvykli študenti z územia Slovenska rektorovi zaplatiť polovicu vyžadovanej imatrikulačnej taxy, t. j. 4 groše. Keď sme sa snažili sledovať priemerné zaplatené taxy podľa jednotlivých miest, zistili sme, že najbohatší študenti pochádzali z Kremnice (4,33), Banskej Bystrice (4,32), Banskej Štiavnice (4,41), Levoče

¹⁶ Napr. *Stephanus Valentini de Corpavia, plebanus de Scepus*. GASIOROWSKI, *Metryka z lat 1400 – 1508 I*, ref. 1, s. 54.

¹⁷ Napr. *Emericus magnifici Joannis de Bebeg*. GASIOROWSKI, *Metryka z lat 1509 – 1551 I*, ref. 1, s. 97.

¹⁸ Porovnaj TÜSKÉS, ref. 1, s. 61. a 73.

(4,56), Košíc (4,48), Zvolena (5,17) a Spišských Vlachov (4,17).¹⁹ Tieto výsledky približne korešpondujú so stupňom ekonomického rozvoja týchto miest na konci stredoveku a tiež aj s počtami študentov, ktorými boli tieto mestá zastúpené na Krakovskej univerzite (pozri graf č. 3). Pokiaľ študent z mesta zaplatil plnú imatrikulačnú taxu, nepochybne išlo o príslušníka mestského patriciátu. Pokiaľ tak urobil študent z mestečka alebo dediny, mohlo ísť o potomka šľachtica alebo dedičného richtára, hoci ani títo často nemuseli byť dostatočne solventní na to, aby si mohli dovoliť uhradiť naraz plný imatrikulačný poplatok. Napríklad Michal, syn Gregora, škultéta zo Sobraniec, v roku 1468 pri svojom zápise na univerzitu zaplatil len čiastkovú taxu 2 groše²⁰ a rovnako Ján, syn Petra, richtára Tvarožnej na Spiši, si mohol dovoliť zaplatiť rektorovi pri svojej imatrikulácii len 3 groše.²¹ Zo šľachticov napr. uhradil len polovičnú taxu Michal, syn Osvalda z Rožňových Mitíc, ktorý už predtým získal titul bakalára slobodných umení vo Viedni.²²

Plné imatrikulačné taxy väčšinou platili príslušníci duchovenstva, ktorí si štúdiá nefinancovali sami, ale prostredníctvom príjmov z kanonikátov a cirkevných prebiend rôzneho druhu. Taký je prípad Ondreja, syna Mikuláša z Košíc, ktorý bol členom dominikánskeho rádu,²³ či Pavla Henela, kremnického mestského farára, ktorý už pred svojím zápisom na univerzitu v Krakove získal titul magistra slobodných umení vo Viedni.²⁴ Plnú taxu 8 grošov tiež hneď pri zápise platili príslušníci vyššej šľachty, na univerzite v Krakove to z územia Slovenska boli Ján, syn Osvalda z Korlátky²⁵ a Imrich, syn Jána Bubeka.²⁶

Čo sa týka univerzity vo Viedni, tu v priemere študenti z územia Slovenska platili polovicu vyžadovaného poplatku, t. j. 2 groše a veľká časť študentov bola od poplatkov oslobodená úplne. Pri takýchto študentoch v matrike nachádzame označenie *pauper*. V matrikách Viedenskej univerzity sme sa snažili sledovať fenomén týchto chudobných študentov s ohľadom na ich regionálny pôvod a dospeli sme k záveru, že *pauperes* sa vyskytovali viac-menej rovnakou mierou medzi študentmi z miest, mestečiek a dedín. Približne 61% chudobných pochádzalo z miest, 15% z mestečiek a 24% z dedín, čo zhruba zodpovedá celkovému rozloženiu regionálneho pôvodu študentov podľa typu lokality (pozri

¹⁹ V zátvorkách uvádzame priemerné platby študentov týchto miest. Do úvahy sme brali len mestá, ktoré boli zastúpené viac ako 15 študentmi, takže nám tu prirodzene nefigurujú významné západoslovenské lokality ako Bratislava a Trnava, ktorých študenti prirodzene preferovali univerzitu vo Viedni.

²⁰ GASIOROWSKI, *Metrika z lat 1400 – 1508 I*, ref. 1, s. 331.

²¹ *Tamže*, s. 224.

²² GASIOROWSKI, *Metrika z lat 1509 – 1551 I*, ref. 1, s. 41.

²³ GASIOROWSKI, *Metrika z lat 1400 – 1508 I*, ref. 1, s. 318.

²⁴ *Tamže*, s. 415.

²⁵ *Tamže*, s. 626.

²⁶ GASIOROWSKI, *Metrika z lat 1509 – 1551 I*, ref. 1, s. 97.

graf č. 2). Na základe tohto výsledku teda nemôžeme usudzovať, že by študenti z dedín a mestečiek boli menej majetní než študenti z miest, ako by sme mohli sprvoti predpokladať na základe jednoduchej úvahy v súvislosti s koncentráciou remesiel, obchodu a tým pádom aj peňažných prostriedkov do lokalít mestského typu. Ani študenti z miest totiž netvorili jednoliaty celok a nájdeme medzi nimi potomkov drobných remeselníkov a obchodníkov na jednej strane, ako aj predstaviteľov mestskej patricijskej vrstvy na strane druhej.

Už vyššie sme spomínali, že univerzity v stredoveku ponúkali možnosť spoločenského a kariérneho vzostupu takmer všetkým jednotlivcom, bez ohľadu na ich sociálny pôvod, pretože úspech tu závisel najmä od osobného nadania a usilovnosti. Príkladom nám môžu byť študenti, ktorí spočiatku v matrikách vystupujú ako chudobní, no postupom času sa im podarilo vypracovať a získať významné postavenie prinajmenšom v stredovekom svete vzdelancov. Jedným z takýchto úspešných a nadaných študentov bol aj dobre známy Vavrínek Koch z Krompách, pri ktorého imatrikulačnom zázname v roku 1449 nachádzame poznámku *pauper*. Napriek tomu sa mu podarilo získať titul magistra slobodných umení a stať sa známym učencom v oblasti teológie. V zimnom semestri roku 1461/1462 bol dokonca zvolený za prokurátora uhorského národa na Viedenskej univerzite,²⁷ čo bola v tom čase jedna z najdôležitejších univerzitných funkcií. Prokurátori sa volili každý semester a v ich právomoci bola okrem vedenia národných matrik a správy majetku univerzitného národa aj voľba rektora.²⁸ Podobný je tiež prípad Jána Messinklahera z Levoče, ktorý takisto prišiel v roku 1438 na univerzitu ako chudobný študent a v roku 1453 bol už ako magister slobodných umení a študent teológie zvolený za prokurátora uhorského národa.²⁹

Rovnako ako v prípade univerzity v Krakove, aj vo Viedni si najvyššie taxy mohli dovoliť zaplatiť predovšetkým študenti z radov duchovenstva a šľachty. Z duchovenstva vychovala Viedenská univerzita mnoho kanonikov Bratislavskej kapituly; od roku 1384 univerzitu dokonca navštevoval aj bratislavský prepošt Vavrínek Zambo, ktorý uhradil plný poplatok 4 groše.³⁰ Zo šľachticov tu nachádzame Františka Forgáča z Gýmeša (zapísaný v roku 1504),³¹ Michala z Rožňových Mitic (tento po získaní titulu bakalára peregrinoval do Krakova),³² grófov Martina a Mikuláša zo Sv. Jura a Pezinka (Martin tu študoval od roku 1402,³³ Mikuláš od r. 1497³⁴), Uriela Majténihó (tento sem peregrinoval v roku 1501

²⁷ SCHRAUF, *A Bécsi egyetem*, ref. 1, s. 19.

²⁸ RITTER VON ASCHBACH, ref. 7, s. 14-15.

²⁹ SCHRAUF, *A Bécsi egyetem*, ref. 1, s. 18.

³⁰ SCHRAUF, *Magyarországi tanulók*, ref. 1, s. 16.

³¹ TŰSKÉS, ref. 1, s. 298.

³² *Tamže*, s. 306.

³³ *Tamže*, s. 73.

z Krakova),³⁵ Ondreja a Ladislava Verbőciovcov (Ondrej bol imatrikulovalý v roku 1509,³⁶ Ladislav v r. 1511³⁷) a Štefana z Aboviec (od r. 1504).³⁸

Druhým spôsobom, ako môžeme z univerzitných záznamov zistiť sociálny pôvod študentov, je na základe prípadov, keď ho máme priamo naznačený. Ide však len o malé percento študentov a preto z takéhoto výskumu nemôžeme robiť žiadne jednoznačné sudy.

Prvú skupinu tvoria študenti, ktorí boli príslušníkmi cirkvi a na základe svojho postavenia v rámci cirkevnej hierarchie aj poberali určité príjmy. Ako sme už spomínali vyššie, takéto prípady máme v matrikách väčšinou jasne naznačené. V prvom rade išlo o členov rehoľných rádov, títo boli označovaní termínom *frater* a často sa uvádzal aj konkrétny rád, ku ktorému daná osoba patrila. Jedným z prvých uhorských študentov na Krakovskej univerzite bol brat Ladislav, syn Ladislava zo Spiša (imatrikulovalý v r. 1408).³⁹ Od roku 1466 v Krakove študoval aj Ondrej, syn Mikuláša z Košíc, ktorý bol príslušníkom rádu dominikánov.⁴⁰ Na univerzite vo Viedni zase študoval kňaz Ján z Bratislavy, ktorý bol príslušníkom Rádu nemeckých rytierov.⁴¹

Na okolitých univerzitách získalo vyššie vzdelanie aj viacero príslušníkov Bratislavskej, Nitrianskej a Spišskej kapituly. Bratislavskí kanonici prirodzene preferovali blízku Viedenskú univerzitu, jeden nitriansky kanonik si za miesto svojich štúdií vybral Prahu a kanonici Spišskej kapituly prekvapujúco navštevovali rovnako Viedenskú, ako aj Krakovskú univerzitu. V prípade spišských kanonikov na Viedenskej univerzite mohlo ísť o osoby nemeckého pôvodu, ktoré si zrejme cielene vybrali jazykovo bližšie prostredie. Ich motívom pre výber Viedenskej univerzity však mohla byť aj jej preslávenosť vo výučbe teológie. V roku 1409 zrejme preto vo Viedni svoje štúdiá začal aj spišský prepošť Juraj, syn Petra z Pavloviec.⁴²

Na univerzitách sa vzdelávalo tiež viacero kňazov, ktorým sa podarilo získať povolenie opustiť svoje farnosti, no napriek tomu z nich mohli naďalej poberať príjmy a financovať tak svoje štúdiá. V Krakove to boli už spomínaní kňazi Štefan zo Spiša a magister Pavol Henel z Kremnice, vo Viedni Peter, kňaz z Marianky,⁴³ Jakub, kňaz

³⁴ TŮSKÉS, ref. 1, s. 283.

³⁵ *Tamže*, s. 293.

³⁶ *Tamže*, s. 307.

³⁷ *Tamže*, s. 311.

³⁸ *Tamže*, s. 299.

³⁹ GASIOROWSKI, *Metryka z lat 1400 – 1508 I*, ref. 1, s. 66.

⁴⁰ *Tamže*, s. 318.

⁴¹ TŮSKÉS, ref. 1, s. 90.

⁴² *Tamže*, s. 79.

⁴³ *Tamže*, s. 87.

z Trenčína (ktorý mimochodom zaplatil až dvojnásobný imatrikulačný poplatok vo výške 8 grošov),⁴⁴ Mikuláš z Trnavy (takisto zaplatil 8 grošov),⁴⁵ Gregor z Prievidze (6 grošov),⁴⁶ Eliáš zo Spiša (ktorý bol zároveň šľachticom, no zaplatil len 4 groše)⁴⁷ a Cyril Pintha z Lučenca.⁴⁸ V Prahe na právnickej univerzite študoval kňaz Šimon zo Šintavy.⁴⁹ Opäť teda pozorujeme obľúbenosť Viedenskej univerzity medzi duchovnými osobami, čo môže byť spôsobené aj dôslednejším vedením matrík, ale pravdepodobnejšie duchovných priťahovala sláva univerzity vo výučbe teológie.

Ďalšiu sociálnu vrstvu na univerzitách po duchovenstve tvorila šľachta. Mladí šľachtici, pokiaľ neboli najstaršími mužskými potomkami, boli donútení nasledovať duchovnú kariéru z dôvodu nedrobenia rodinného majetku. Rodičia ich zväčša vyslali na univerzitné štúdiá. Nemuselo však tomu tak byť vždy, výnimkou je napríklad Stibor zo Stiboríc mladší, ktorý študoval právo na univerzite v Prahe.⁵⁰

Na štúdiá vysielali svojich potomkov aj príslušníci mestského patriciátu. Títo boli aj v 15. storočí na Slovensku ešte väčšinou nemeckého pôvodu, a tak ich rozoznáme podľa nemecky znejúcich priezvisk a výšky zaplateného imatrikulačného poplatku. Potvrdenie tohto predpokladu by si však vyžadovalo rozsiahly výskum v slovenských mestských archívoch, čo môže byť námetom pre ďalšie bádanie v oblasti stredovekej vzdelanosti na území Slovenska. Na príklade košických študentov v Krakove to už dokázala Iulia Caproș; no i medzi potomkami bohatých košických mešťanov sa našiel aj jeden, ktorý bol nepochybne slovenského pôvodu – istý Jakub, syn Benedikta Thota.⁵¹

Osobitnú sociálnu vrstvu na univerzitách tvorili *pauperes*, o ktorých sme už písali vyššie a ktorí mohli mať naozaj rozličný sociálny a regionálny pôvod. Mohlo ísť o potomkov drobných remeselníkov či obchodníkov z miest a mestečiek, drobnej vidieckej šľachty, zámožnejších roľníkov, alebo napr. študentov pochádzajúcich z mnohodesných rodín, ktorých jedinou nádejou bola univerzitná kariéra.

Priemerný poslucháč Viedenskej, Krakovskej či Pražskej univerzity z územia Slovenska však pochádzal zo strednej sociálnej vrstvy, narodil sa v remeselníckej alebo v menej významnej obchodníckej rodine, platil priemerné imatrikulačné poplatky a často

⁴⁴ TŮSKÉS, ref. 1, s. 131.

⁴⁵ *Tamže*, s. 135.

⁴⁶ *Tamže*, s. 160.

⁴⁷ *Tamže*, s. 171.

⁴⁸ *Tamže*, s. 291.

⁴⁹ VARSÍK, ref. 1, s. 24.

⁵⁰ *Tamže*, s. 24.

⁵¹ CAPROȘ, Iulia. *Students from Košice at foreign universities before and during the reformation period in town*. Budapest : Central European University, 2010, s. 60.

opustil univerzitu bez získania titulu. V niektorých prípadoch univerzitné matriky zachytávajú aj zamestnania otcov takýchto študentov. Najčastejšie sa vyskytujúcim povoláním u otcov študentov z územia Slovenska bol krajčír (vyskytuje sa až 13-krát, pričom je zaujímavé, že 5 študentov z toho pochádzalo zo Šamorína). Rovnako často sa vyskytlo aj všeobecné pomenovanie pre remeselníka (13-krát, všetci pochádzali z miest) a tretím najčastejším povoláním bol obchodník (12-krát, z toho štyria boli Kremničania). Z častejších sa vyskytujúcich povolaní ešte treba spomenúť zlatníkov (5 študentov, traja z Kremnice), ševcov (7-krát), sústružníkov (3-krát), mlynárov (5-krát), mäsiarov (7-krát), brašnárov (7-krát), garbiarov (4-krát) a kolárov (3-krát). Dvoma študentmi máme zastúpené povolania mincovníkov (obaja samozrejme pochádzali z Kremnice), výrobcov lukov, povozníkov, remenárov a klinčiarov. Ojedinele sa v matrikách vyskytli aj iné zamestnania, zo zaujímavejších treba určite spomenúť pivovarníka, nožiara a rybára z Bratislavy, hlásnika z Levoče a syna hostinského z Košíc.

Naším zámerom bolo pôvodne skúmať okrem sociálneho statusu študentov aj ich etnické pozadie, no na základe zachovaných prameňov je to takmer nemožné. Študenti najčastejšie rektorovi uvádzali len svoje krstné meno a krstné meno otca, ktoré mali takmer vždy latinskú podobu. Niekedy sa nám zachovali aj priezviská študentov, predovšetkým išlo o študentov z Bratislavy, ktorí boli nemeckého pôvodu. Môžeme predpokladať, že väčšina bohatších mešťanov z iných významnejších miest bola tiež nemeckého pôvodu, rovnako ako mnoho dedinčanov, ktorí pochádzali z osád založených na zákupnom práve (predovšetkým na Spiši). Len v troch prípadoch máme priamo naznačenú etnicitu študenta – ide o už spomínaného Jakuba Thota z Košíc, ďalej vo Viedni študovali Juraj Selavus zo Šintavy⁵² a Ján Windisch z Banskej Bystrice.⁵³ Zaujímavý je prípad študenta Antona zo Serede, ktorého priezvisko bolo Bissenus⁵⁴ – nevedno však, či jeho predkovia skutočne boli Pečenehovia, ktorí sa asimilovali s okolitým obyvateľstvom, alebo išlo len o prezývku.

Regionálny pôvod študentov

Každá stredoveká univerzita prirodzene priťahovala svojich poslucháčov predovšetkým z najbližšieho okolia, výnimkou boli snáď len najstaršie univerzity v Paríži, v Bologni a v Padove, ktoré svojou preslávenosťou a kvalitou výučby lákali záujemcov

⁵² TŮSKÉS, ref. 1, s. 148.

⁵³ *Tamže*, s. 212.

⁵⁴ *Tamže*, s. 102.

o vzdelanie z celého kontinentu.⁵⁵ Zo stredoeurópskych univerzít mala spočiatku najširší záber Pražská univerzita, keďže bola prvá v našom priestore a nemala preto žiadnu konkurenciu. So vznikom univerzít v Krakove, vo Viedni a v Rímsko-nemeckej ríši a so stupňujúcimi sa konfliktami univerzitných národov však postupne toto prvenstvo stratila. Dodnes sa nám bohužiaľ nezachovali ani jej matriky, takže sa opäť sústreďíme predovšetkým na poslucháčov univerzít v Krakove a vo Viedni.

Zisťovanie regionálneho pôvodu študentov na základe záznamov v univerzitných matrikách je o niečo jednoduchšie ako určovanie ich sociálneho zaradenia. Len veľmi ojedinele sme sa stretli s prípadmi, keď študent vôbec neuviedol miesto svojho pôvodu. Z času na čas sa stalo, že udal len všeobecné *Hungarus* – takéto prípady sme potom do našich štatistík nezaradili, pretože sa nedá určiť, či takýto študent pochádzal z územia Slovenska. Niekedy tiež študenti neuvádzali konkrétne miesto pôvodu, ale len región, z ktorého pochádzali. Najčastejšie sme sa s týmto stretli pri študentoch zo Spiša, z Liptova a Gemera. Najväčšie problémy nám robila identifikácia lokalít, ktorých stredoveké pomenovania nachádzame aj v okolitých krajinách. Išlo napríklad o Ružomberok – Rožmberk, Spišskú Novú Ves – Jihlavu (obidve lokality v prameňoch vystupujú ako Iglo, Iglavia), Sabinov – Sibiu v Rumunsku, Svätý Jur – Sfântu Gheorghe takisto v Rumunsku a pod. V krakovských matrikách sa z času na čas pri študentovi zvykla uvádzať aj cirkevná diecéza, z ktorej pochádzal, čo nám v mnohých prípadoch uľahčilo zisťovanie jeho pôvodu. Pokiaľ diecéza nebola uvedená a nevedeli sme určiť, či sa skutočne jednalo o študenta z územia Slovenska, rovnako sme sa rozhodli nezaradiť takéto prípady do našich štatistík z obáv zo skreslenia výsledku.

Matriky Krakovskej univerzity sa nám zachovali od roku 1400 a už v roku 1401 tu nachádzame prvého poslucháča z územia Slovenska – bol ním istý Mikuláš, syn Jána z Kežmarku.⁵⁶ O rok na to ho sem nasledoval Žigmund zo Spiša⁵⁷ a do konca prvého decénia 15. storočia ďalších 15 študentov z nášho územia. Všetci pochádzali zo Spiša a z východného Slovenska s výnimkou Jána, syna Henczmanna z Krupiny.⁵⁸ Návštevnosť univerzity študentmi z územia Slovenska sa postupne zvyšovala a od 50. rokov 15. storočia sa univerzita stala najvyhľadávanejšou a najpopulárnejšou vzdelávacou inštitúciou medzi študentmi z nášho územia. Ich počty vrcholia na prelome 15. a 16. storočia, najviac študentov sa prihlásilo práve v rokoch 1498, 1499 a 1501 (okolo 20 imatrikulácií za rok). V tom čase už v Krakove fungovala aj burza špeciálne určená pre uhorských študentov, kde našli svoje

⁵⁵ RÜEGG, ref. 2, s. 203.

⁵⁶ GASIOROWSKI, *Metrika z lat 1400 – 1508 I*, ref. 1, s. 47.

⁵⁷ *Tamže*, s. 48.

⁵⁸ *Tamže*, s. 60.

ubytovanie viacerí poslucháči univerzity najmä z východného Slovenska. V posledných rokoch pred bitkou pri Moháči postupne začína návštevnosť univerzity klesať, nepochybne kvôli všeobecnému ekonomickému úpadku a politickým turbulenciám toho obdobia.

Počas celého obdobia svojej existencie v stredoveku Krakovská univerzita priťahovala z nášho územia predovšetkým študentov zo Spiša a východného Slovenska. Až od 30. – 40. rokov 15. storočia sem postupne začínajú prichádzať aj študenti z územia dnešného stredného Slovenska, spočiatku to boli predovšetkým mešťania stredoslovenských banských miest. Sporadicky sa medzi imatrikulovanými objavujú aj študenti z Liptova, Oravy a Trenčianskej župy, no títo nikdy nenavštevovali Krakovskú (ani Viedenskú) univerzitu vo veľkých počtoch. Od 70. rokov 15. storočia sa vytvára nová oblasť na hornej Nitre (Prievidza, Oslany, Necpaly, Nemecké Pravno). Študenti odtiaľto väčšinou odchádzali v skupinkách po 2 – 3, prípadne cestovali spolu s Kremničanmi. Od začiatku 16. storočia Krakovská univerzita získala na popularite aj u študentov z oblasti Lučenca (Lučenec, Rimavská Sobota, Kokava nad Rimavicou, Lovinobaňa), ktorí sem takisto prichádzali v malých skupinkách. Čo sa oblasti západného Slovenska týka, tu bola Krakovskej univerzite veľkou konkurentkou univerzita vo Viedni, takže študenti z Bratislavskej a Nitrianskej župy boli v Krakove zastúpení v obmedzených počtoch a začali sem prichádzať až ku koncu 15. storočia.

Matriky Viedenskej univerzity máme zachované už od roku 1377 a prví študenti z územia Slovenska tu boli imatrikulovaní už toho roku. Pochádzali z Bratislavy, Vajnora, Kremnice, Dolian a Levoče.⁵⁹ Najväčšiu návštevnosť univerzita potom zaznamenala v období po roku 1410 do konca 70. rokov 15. storočia, s menším úbytkom študentov na začiatku 60. rokov v dôsledku vypuknutia morovej epidémie v meste.⁶⁰ Obrovský nárast imatrikulácií po roku 1410 má nepochybne príčinu vo vrcholiacich národnostných (a neskôr aj vieroučných) sporoch na Pražskej univerzite. Tieto očividne zasiahli aj študentov z územia Slovenska napriek tomu, že v Prahe patrili k českému univerzitnému národu a mali by preto z týchto sporov profitovať. Od 20. rokov 15. storočia tiež došlo k postupnému úpadku a napokon aj zániku univerzity v Budíne, takže študenti z Uhorska opäť museli kvôli získaniu vyššieho vzdelania cestovať do zahraničia a mnohí si vybrali práve univerzitu vo Viedni.

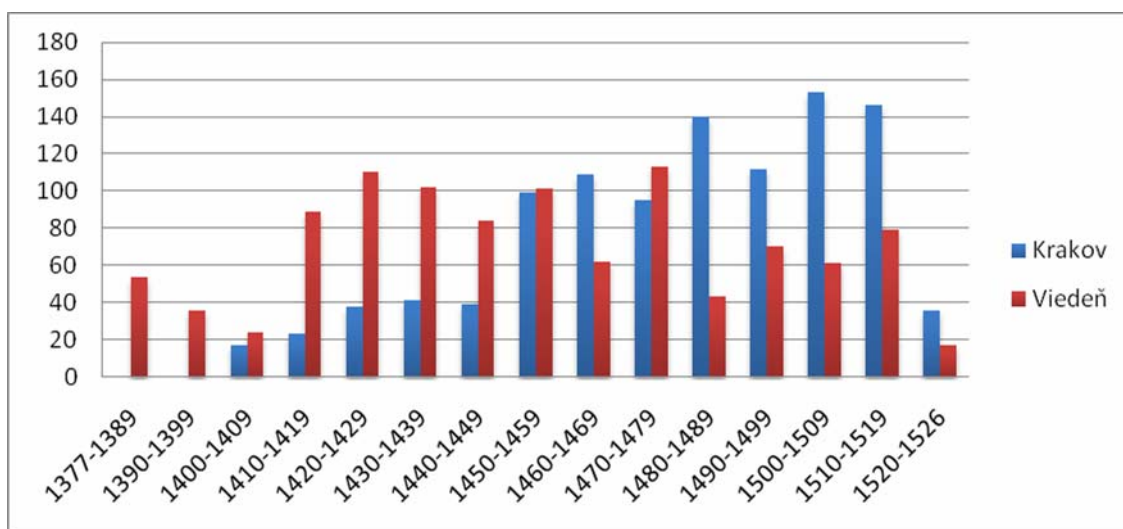
Zaujímavé však je, že v čase fungovania Univerzity Istropolitany nebadáme žiadny pokles počtu poslucháčstva z územia Slovenska a vo Viedni sa v tomto čase imatrikulovali aj mnohí študenti priamo z Bratislavy. Nepochybne tomu tak bolo v dôsledku dobrej povesti a vyše storočnej tradície Viedenskej univerzity, ktorej novovzniknuté *studium generale*

⁵⁹ TŮSKÉS, ref. 1, s. 45-47.

⁶⁰ SCHRAUF, *A Bécsi egyetem*, ref. 1, s. 19.

v Bratislave nemohlo konkurovať. Pokles v návštevnosti Viedenskej univerzity nastal potom až v 80. rokoch 15. storočia a to v dôsledku politických turbulencií (obliehanie a obsadenie Viedne Matejom Korvínom). V rokoch 1483 – 1484⁶¹ sa dokonca vo Viedni neimatrikuloval ani jeden študent z nášho územia a v tomto čase už aj záujemcovia o vzdelanie z oblasti dnešného západného Slovenska začali vo väčších počtoch cestovať za vzdelaním do Krakova. Prvého študenta z Bratislavy máme na univerzite v Krakove zaznamenaného práve v roku 1484.⁶²

Čo sa týka návštevnosti Viedenskej univerzity vzhľadom na regionálny pôvod jej poslucháčov, v porovnaní s univerzitou v Krakove mala Viedeň oveľa širší geografický záber a už od svojho vzniku priťahovala aj študentov z územia dnešného východného Slovenska a Spiša. Predpokladáme, že mohlo ísť predovšetkým o študentov nemeckého pôvodu, ktorí preferovali jazykovo bližšie prostredie Viedenskej univerzity. Prípadne tiež mohlo ísť o záujemcov o teologické štúdium alebo o chudobnejších študentov, ktorí chceli využiť rôzne úľavy, ktoré univerzita ponúkala menej majetným študentom.

Graf č. 1 Návštevnosť univerzít v Krakove a vo Viedni študentmi z územia Slovenska

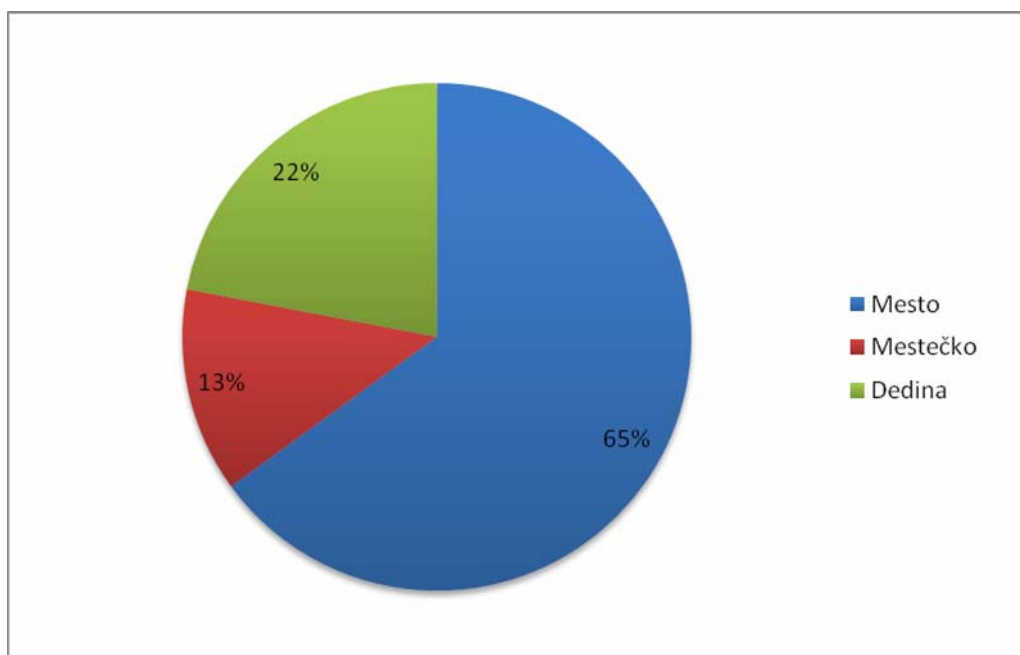
Ďalšou otázkou, ktorou sme sa zaoberali pri výskume regionálneho pôvodu študentstva, bol pôvod poslucháčov vzhľadom na typ lokality, z ktorej pochádzali. Využili sme pri tom typické delenie stredovekých lokalít na mesto, mestečko a dedinu a pri ich kategorizácii sme pre uľahčenie bádania vychádzali z publikácie *Lexikón stredovekých miest na Slovensku*.⁶³ Všetky lokality, ktoré majú heslo v tomto lexikóne sme automaticky zaradili medzi mestá (hoci v 15. storočí už viaceré z nich majú skôr charakter zemepanského mestečka). Lokality, ktoré v tejto publikácii nemajú heslo, no v stredoveku sú aspoň raz

⁶¹ TŮSKÉS, ref. 1, s. 257.

⁶² GASIOROWSKI, *Metrika z lat 1400 – 1508 I*, ref. 1, s. 438.

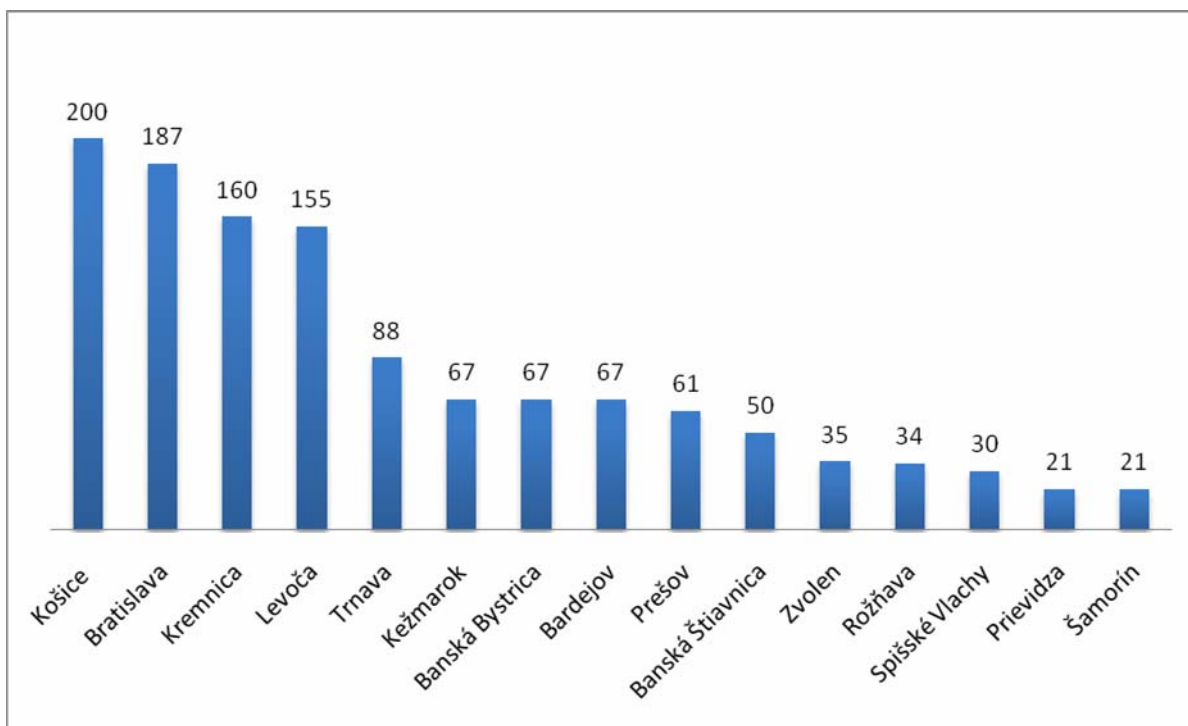
⁶³ ŠTEFÁNIK, Martin – LUKAČKA, Ján (eds.). *Lexikón stredovekých miest na Slovensku*. Bratislava : Historický ústav SAV, 2010, 629 s.

spomenuté ako *oppidum*, sme zaradili medzi mestečká a zvyšok sme automaticky pokladali za dediny. Na základe takejto kategorizácie sme sa dopracovali k výsledku, že celkovo 65% všetkých študentov pochádzalo z miest, čo nám len dokazuje predpoklad, že väčšinu študentstva pravdepodobne tvorila stredná trieda remeselníkov a menších obchodníkov. Tento výsledok však môže byť do istej miery skreslený, keďže je prípustné, že niektorí študenti z vidieka mohli pri zápise na univerzitu radšej udať ako miesto svojho pôvodu najbližšie väčšie mesto alebo mestečko. Napriek tomu však môžeme takmer s istotou tvrdiť, že väčšina študentov pochádzala z miest. Trinásť percent študentov potom udalo ako miesto svojho pôvodu nejakú lokalitu s charakterom mestečka a zvyšných 22 % pochádzalo z vidieka.

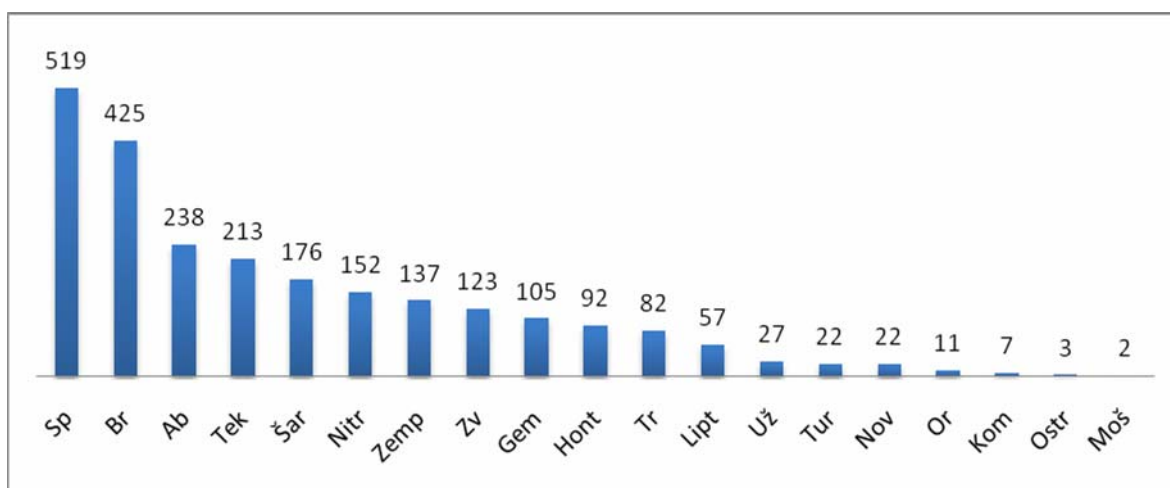
Graf č. 2 Pôvod študentov podľa typu lokality

Čo sa týka počtov študentov z konkrétnych lokalít, na prvom mieste sú Košice s 200 študentmi na univerzitách v Krakove, Prahe a vo Viedni. Je pritom pravdepodobné, že ich bolo ešte o niečo viac, pretože do štatistiky sme nezaradili viacero študentov v Krakove, ktorí ako miesto svojho pôvodu uviedli *Coschicze*. V Poľsku totiž existujú dve obce s týmto názvom. Na druhom mieste je Bratislava so 187 študentmi, väčšina z nich navštevovala Viedenskú univerzitu. K bratislavským študentom sme nepriradili osoby pochádzajúce z jej dnešných mestských častí, tieto uvádzame ako samostatné lokality. Tretia v poradí skončila Kremnica so 160 študentmi a nasleduje ju Levoča (155 študentov) a Trnava (88 študentov). Tieto výsledky približne korešponujú s ekonomickým rozmachom a stupňom rozvoja týchto miest na konci stredoveku a nepochybne sa týmto potvrdzuje téza, že jedným zo znakov mestskosti je vysoký počet študentov z danej lokality na zahraničných univerzitách.

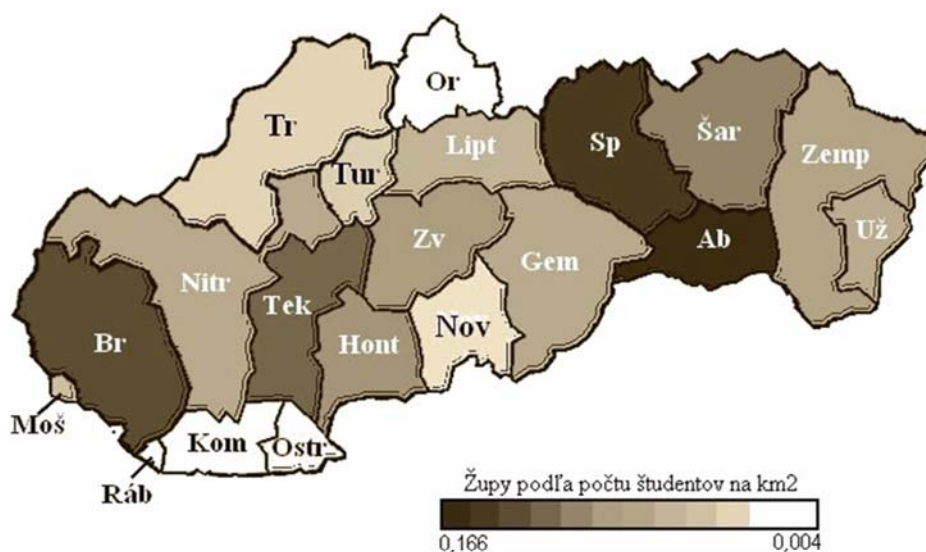

Graf č. 3 Mestá podľa počtu študentov na okolitých univerzitách

Napokon sme sa zaoberali pôvodom študentov z jednotlivých regiónov resp. žúp, keďže ako sme už spomínali vyššie, mnoho študentov namiesto uvedenia konkrétneho miesta pôvodu, udalo len župu, z ktorej pochádzali. Na základe reálneho počtu študujúcich na okolitých univerzitách jednoznačne vedie Spišská župa, v prepočte viac ako 1/5 všetkých študentov z územia dnešného Slovenska, ktorých sa nám podarilo identifikovať na okolitých univerzitách, pochádzala práve z tejto župy. Na druhom mieste je Bratislavská župa so 425 študentmi a tretia v poradí je Abovská župa (238 študentov, skoro všetci pochádzali z Košíc).

Graf č. 4 Rozdelenie študentov podľa jednotlivých žúp

Mapa č. 1 Župy podľa počtu študentov na km² ⁶⁴

Students from the Present-day Slovakia in the Matriculation Books of Medieval Universities in Prague, Cracow and Vienna

Matriculation books of medieval universities are unique and valuable source for a research in the history of culture and education. The study focuses primarily on the registers of medieval universities in Prague, Cracow and Vienna and the students from the present-day Slovakia that can be found in the matriculation records of these universities. The important part of every matriculation was the payment of a matriculation fee. In the first place, the study offers an overview of these fees that every person interested in university education had to pay in order to become a student. Secondly, the study deals with the social stratification of students and seeks to offer a complex image of different social backgrounds of university attendants from the present-day Slovakia. The matriculation fees and payments play an important role also in this respect, since they are credible indicators of every student's wealth and therefore also his social background. The last area of research that this study deals with is a regional origin of students from the present-day Slovakia and a fluctuation of university attendance by these students at that time.

Keywords: university in Prague, university in Cracow, university in Vienna, academic peregrination, matriculation books, Hungarian students, Slovaks

http://www.fphil.uniba.sk/index.php?id=historia_nova

ŠTANGOVÁ, Romana. Študenti zo Slovenska v matrikách stredovekých univerzít v Prahe, v Krakove a vo Viedni. In *Štúdie o minulosti*. Historia nova 7. Bratislava : Stimul, 2014, s. 9-34. [online] Dostupné na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/Hino7.pdf>

⁶⁴ Pri župách, ktoré zasahovali aj mimo hraníc dnešného Slovenska, sme samozrejme brali do úvahy len ich časti nachádzajúce sa na území dnešného Slovenska. V dostupnej literatúre sa nám bohužiaľ nepodarilo zistiť údaj o rozlohe Turne a Malohontu, preto je na mape Turnianska župa spojená s Abovom a Malohont s Gemerom, ako tomu bolo až v období novoveku.

Príloha A: Miesta pôvodu študentov z územia Slovenska a ich preferovaný univerzitný cieľ

Miesto pôvodu študentov (župa) / Univerzitný cieľ	Univerzita v Krakove	Univerzita vo Viedni	Univerzita v Prahe	Spolu
Abovce (Gem)	1	1		2
Abrahámovce (Sp)	3	1		4
Adamovské Kochanovce (Tr)		1		1
Bánovce nad Bebravou (Tr)	2			2
Banská Belá (Hont)	1			1
Banská Bystrica (Zv)	37	30		67
Banská Štiavnica (Hont)	29	21		50
Barca (Ab)	3			3
Bardejov (Šar)	64	2	1	67
Bátovce (Hont)	1			1
Beckov (Tr)	1-4	7	1	9-12
Belín (Gem)		2		2
Beluša (Tr)	4	3		7
Beša (Tek)	1			1
Betlanovce (Sp)		1		1
Bočiar (Ab)		1		1
Bodorová (Tur)	2			2
Bojná (Nitr)	2			2
Borčice (Tr)	1			1
Bošany (Nitr)		1	1	2
Bratislava (Br)	9	177	1	187
Brezany (Tr)		1		1
Brezovica (Or)		1		1
Buclovany (Šar)	1	1		2
Budince (Už)	2			2
Budkovce (Zemp)	2			2
Budmerice (Br)		1		1
Bušince (Nov)	1	2		3
Bušovce (Sp)		1		1
Bystrany (Sp)		1		1
Bytča (Tr)			1	1
Cejkov (Zemp)		1		1
Cerová (Nitr)	2			2

Čachtice (Nitr)		3		3
Čakany (Br)		1		1
Čaklov (Zemp)	1			1
Čaňa (Ab)	1			1
Častá (Br)	1	3		4
Čata (Tek)	1			1
Čausa (Veľká alebo Malá, Nitr)	1			1
Čemerné (Zemp)	1			1
Černocho (Zemp)		1		1
Čičarovce (Už)		2		2
Devín (Br)		4		4
Dobrá Niva (Zv)	2			2
Dolné Mladonice (Hont)	1			1
Dolný Štál (Br)	2			2
Doľany (Sp)		3		3
Domanovce (Sp)		1		1
Dražkovce (Tur)		1		1
Drienčany (Gem)		1		1
Drženice (Hont)		1		1
Dubovec (Gem)		1		1
Dulovce (Kom)		1		1
Eliášovce (Br)	1	1		2
Figa (Gem)	1			1
Fiľakovo (Nov)		2		2
Fričovce (Šar)		1		1
Gánovce (Sp)		1		1
Gelnica (Sp)	11	3		14
GEMER	5	9		14
Gemerská Panica (Gem)	1			1
Gerlachov (Sp)			1	1
Gočaltovo (Gem)		3		3
Granč-Petrovce (Sp)	1			1
Gregorovce (Šar)		2		2
Gýmeš (Nitr)		1		1
Hamuliakovo (Br)		1		1
Harichovce (Sp)	2		1	3
Hatalov (Zemp)	2			2

Hendrichovce (Šar)	1			1
Hlohovec (Nitr)	4	8		12
Hniezdne (Sp)	1			1
Hodejov (Gem)		1		1
Hokovce (Hont)		2		2
Hranovnica (Sp)	1			1
Hrlica (Gem)		1		1
Hrušov (Hont)		1		1
Humenné (Zemp)	16	2		18
Huncovce (Sp)	3	1		4
Husiná (Gem)		1		1
Hybe (Lipt)	1			1
Chynorany (Nitr)		1		1
Ilija (Hont)	2			2
Ižipovce (Lipt)		1		1
Jablonov (Sp)	1			1
Jamník (Sp)		2		2
Janíky (Br)	1			1
Jasov (Ab)	7	1		8
Jelšava (Gem)	1	1		2
Jenkovce (Už)	1			1
Kalinovo (Nov)		1		1
Kalonda (Nov)	1			1
Kapušany (Šar)	3			3
Kátlovce (Br)		2		2
Kežmarok (Sp)	56	9	2	67
Klčov (Sp)		1		1
Kľačno (Nitr)	1			1
Kolárovo (Kom)		1		1
Komárno (Kom)	1	2		3
Komjatice (Nitr)		1		1
Koplotovce (Nitr)		1		1
Kosihovce (Hont)		1		1
Košice (Ab)	151	47	2	200
Košická Belá (Ab)	2			2
Kozárovce (Tek)			1	1
Kožuchov (Zemp)	4			4

Kremnica (Tek)	56	104		160
Krivošňany (Zemp)	1			1
Krížová Ves (Sp)		1		1
Krompachy (Spiš)		2		2
Krupina (Hont)	9	9		18
Kubín (Vyšný al. Nižný, Or)	2			2
Kunešov (Tek)		1		1
Kurima (Šar)	1			1
Kysta (Zemp)		1		1
Lascov (Šar)	1			1
Lastomír (Zemp)		1		1
Lazany (Nitr)		1		1
Lefantovce (Nitr)		1	1	2
Lechnica (Sp)		1		1
Leles (Zemp)	4	3		7
Letanovce (Sp)	1			1
Levice (Tek)	1	1		2
Levoča (Sp)	116	38	1	155
Lietava (Tr)	1			1
Lipany (Šar)	2			2
Lipníky (Zemp)		1		1
LIPTOV	22	7		29
Liptovský Mikuláš (Lipt)	?	9		9
Lovinobaňa (Nov)	2			2
Lučenec (Nov)	6	6		12
Lúč na Ostrove (Br)	1	2		3
Lúčka (Sp)	1			1
Ludanice (Nitr)	1			1
Luhyňa (Zemp)	1			1
Lužany (Nitr)	1			1
Ľubá (Ostr)		2		2
Ľubica (Sp)		2	3	5
Ľubietová (Zv)	7	2	1	10
Malčice (Zemp)		2		2
Malá Lomnica (Sp)	2			2
Malé Ozorovce (Zemp)		1		1
Malé Trakany (Zemp)	2			2

Malé Uherce (Tek)	1			1
Maňa (Nitr)		2		2
Marcelová (Kom)	1			1
Marianka (Br)		3		3
Markušovce (Sp)		1		1
Maršová (Tr)	3	1		4
Martin (Tur)	?	?		?
Matejovce (Sp)	3			3
„Matúšova zem“ (cca Tr)		3		3
Medzany (Šar)	1			1
Medzev (Ab)	2			2
Meliata (Gem)	1			1
Michal nad Žitavou (Nitr)	1			1
Michalovce (Zemp)	13	5		18
Mirkovce (Šar)		2		2
Mliečany (Br)		1		1
Močenok (Nitr)	3			3
Modra (Br)	1	2		3
Mojmírovce (Nitr)	1			1
Mojš (Tr)	3			3
Mojtín (Tr)	3			3
Mokrance (Ab)		2		2
Moldava nad Bodvou (Ab)	1		1	2
Moštenica (Zv)	1			1
Motešice (Dolné al. Horné, Tr)	1	1	1	3
Muľa (Nov)		1		1
Myšľa (Nižná al. Vyšná, Ab)	1			1
Nálepkovo (Sp)	4			4
Necpaly (Tur)	2	1	1	4
Neded (Nitr)		1		1
Nemecká Ľupča (Lipt)	8-11	1		9-12
Nemecké Pravno (Nitr)	7	2		9
Nenince (Hont)	1			1
Nesvady (Kom)		1		1
Nitra (Nitr)	5	8		13
Nová Baňa (Tek)	min. 1	16?		17?
Nováky (Nitr)		3		3

Nové Mesto nad Váhom (Nitr)	min. 5	min. 1		min. 6
Nové Sady (Nitr)		1		1
Nové Zámky (Nyárhid, Nitr)			1	1
Nový Ruskov (Zemp)	1			1
Obid (Ostr)		1		1
Oborín (Zemp)	2	1		3
Očová (Zv)	1			1
Okoč (Kom)	1			1
Olnava (Sp)		1		1
Oľšavica (Sp)	1			1
ORAVA	5			5
Oravské Veselé (Or)		2		2
Ordzoviany (Sp)	1			1
Orešany (Horné al. Dolné, Br)		1		1
Oslany (Tek)	2			2
Ožďany (Gem)		2		2
Parížovce (Lipt)	2	1		3
Pavlovce nad Uhom (Už)	min. 1	2		3
Peder (Ab)	1			1
Perín (Ab)	1		1	2
Petrovany (Šar)	1			1
Pezinok (Br)		19	1	20
Piešťany (Nitr)	1	1	1	3
Plaveč (Šar)	1	2		3
Plášťovce (Hont)			1	1
Plešivec (Gem)	1	3		4
Plevník (Tr)		1		1
Ploske (Gem)	2			2
Pobedim (Nitr)	1	1		2
Podhájska (Tek)	1			1
Podhorany (Nitr)	1			1
Podmanín (Tr)	1			1
Podolíneček (Sp)	12	2		14
Podtureň (Lipt)		1		1
Pohranice (Nitr)	2	1		3
Pokaradz (Nižná al. Vyšná, Gem)	1			1
Poluvsie (Nitr)		1		1

Poniky (Zv)	1			1
Poprad (Sp)	8	3		11
Poša (Zemp)	1			1
Považská Bystrica (Tr)	1			1
Pozdišovce (Zemp)	1			1
Prenčov (Hont)		1		1
Prešov (Šar)	56	5		61
Prievidza (Nitr)	13	8		21
Pšurnovice (Tr)		1		1
Pukanec (Hont)	7			7
Púchov (Tr)	2			2
Rača (Br)		1-5		1-5
Račice (Nitr)			1	1
Radvaň (Zv)	2	1		3
Rajec (Tr)		3		3
Ratková (Gem)	2			2
Ražňany (Šar)	1			1
Remeniny (Šar)	1			1
Revúca (Gem)	2		2	4
Rimavská Seč (Gem)	1		1	1
Rimavská Sobota (Gem)	8	2		10
Rohovce (Br)		2		2
Rozhanovce (Ab)	2			2
Rožkovany (Šar)	1			1
Rožňava (Gem)	16	18		34
Rožňove Mitice (Tr)	1	2		3
Rumince (Gem)	1			1
Rusovce (Moš)		2		2
Ružomberok (Lipt)	min. 1	?		min. 1
Rybany (Tr)	1			1
Sabinov (Šar)	min. 9	?		9
Sačurov (Zemp)	1			1
Sečovce (Zemp)	3	1		4
Sečovská Polianka (Zemp)	3			
Sedlice (Šar)		1		1
Senec (Br)		14	2	16
Senica (Nitr)	1	3		4

Seňa (Ab)	1			1
Sereď (Nitr)	2	1		3
Silica (Gem)		1		1
Skačany (Nitr)	2			2
Skalica (Nitr)	2	1		3
Sklené (Tur)			1	1
Slovenská Lupča (Zv)	1	1		2
Slovenská Volová (Zemp)	1			1
Slovenské Pravno (Tur)	3			3
Smolník (Sp) resp. Smolenice (Br)	23	11	1	35
Smrečany (Lipt)	2			2
Snina (Zemp)	6			6
Sobrance (Už)	4			4
Solivar (Šar)	3	2		5
Soľ (Zemp)		1		1
SPIŠ	23	35	5	63
Spišská Belá (Sp)	10			10
Spišská Nová Ves (Sp)	min. 10	2		12
Spišská Sobota (Sp)	11			11
Spišská Stará Ves (Sp)	2			2
Spišské Podhradie (Sp)	6			6
Spišské Vlachy (Sp)	30			30
Spišský Hrhov (Sp)	10	2		12
Spišský Štvrtok (Sp)	3			3
Stará Ľubovňa (Sp)	8	1		9
Staré (Zemp)	1			1
Starňa (Gem)	1			1
Starý Tekov (Tek)	4	1		5
Stráže (Nitr)	3			3
Stropkov (Zemp)	14			14
Stupava (Br)		3		3
Stupné (Tr)		1		1
Súča (Dolná al. Horná, Tr)		1		1
Svätý Jur (Br)	1	?		1
Svetlice (Zemp)		1		1
Šaca (Ab)	1			1
Šalgovce (Nitr)	1			1

Šamorín (Br)	1	20		21
Šankovce (Gem)		3		3
Šarišské Michaľany (Šar)		1		1
Šarišské Sokolovce (Šar)	1			1
Šarovce (Tek)		1		1
Šaštín (Nitr)			1	1
Šebešťanová (Tr)	1			1
Šemša (Ab)		1		1
Šimonovce (Gem) al. Šimonovany (Nitr)	1			1
Šintava (Nitr)		9	1	10
Širákov (Hont)		1		1
Štítnik (Gem)		2		2
Štós (Ab)		1		1
Šulekovo (Nitr)	1			1
Šurany (Nitr)		1		1
Švedlár (Sp)	1			1
Tekovské Lužany (Tek)	5	6		11
Tisovec (Gem)	2			2
Tomášov (Br)	1			1
Topoľčany (Nitr)	1	10		11
Topoľčianky (Tek)	1			1
Tornaľa (Gem)	3	2		5
Trebišov (Zemp)	5	1		6
Trenčín (Tr)	6	3	1	10
Tnava (Br)	14	73	1	88
Trstená (Or)	1			1
Tulčík (Šar)	1			1
Turá (Tek)		1		1
Turček (Tur)	5			5
TURIEC	2	4		6
Tvarožná (Sp)	2			2
Tvrdošovce (Nitr)		2		2
Uhrovec (Tr)	1			1
Unín (Nitr)	1			1
Úpor (Zemp)	1			1
Vajkovce (Ab)		1		1

Vajnory (Br)		4		4
Veľká (Sp)	6	1		7
Veľká Ida (Ab)	2			2
Veľká Lomnica (Sp)	1	4	1	6
Veľké Kapušany (Už)	8	6		14
Veľké Ozorovce (Zemp)	1			1
Veľké Raškovce (Zemp)	2			2
Veľké Teriakovce (Gem)	1			1
Veľké Trakany (Zemp)	3			3
Veľký Meder (Br)	4			4
Veľký Šariš (Šar)	5	1		6
Viglaš (Zv)	1			1
Vinica (Hont)		1		1
Vinné (Už)	1			1
Vlková (Sp) al. Vlkovce (Sp)	1	1		2
Vojňany (Sp)	1			1
Vráble (Tek)	3	4		7
Vranov nad Topľou (Zemp)	15	2		17
Vrbica (Lipt)	1			1
Vřbnica (Zemp)	1			1
Vrbové (Nitr) al. Vrbov (Sp)	3	3		6
Vrbovce (Nitr)		4		4
Vyšný Slavkov (Sp)	1	1		2
Záblatie (Tr)		1		1
Zbudza (Zemp)	1	1		2
Zemplínska Široká (Zemp)	1			1
Zvolen (Zv)	18	15	2	35
Žarnov (Ab)	2			2
Žehňa (Šar)		1		1
Žehra (Sp)	2			2
Žilina (Tr)	min. 6	2	3	11
SPOLU	1303	1020	49	2372